

1. Návrat dobrého rodáka

01.04.2021 Týdeník Echo - JIŘÍ PEŇÁS

strana: 44 rubrika: Recenze

[Odkaz na originál](#)

MONOGRAFIE JIŘÍHO VORÁČE O FILMOVÉM REŽISÉROVI VOJTĚCHU JASNÉM

Vojtěch Jasný byl, dalo by se snad říct, antipod Miloše Formana, ač s ním měl hodně společného. Oba byli tvůrci vyloženě autorského typu, oba natočili základní filmy 60. let, oba s nimi měli mezinárodní úspěch, oba odešli na začátku normalizace do emigrace, kde, každý po svém a jinak, uspěli.

Filmový historik Jiří Voráč se dlouhodobě věnuje historii českého filmu v exilu, tedy jevu spojenému s totalitní minulostí (není třeba francouzský nebo švédský film v exilu) a výraznými tvůrci. Vydal knihu Český film v exilu (2004) a monografii o Ivanu Passerovi (2008), nyní vyšla jeho kniha o Vojtěchu Jasném s podtitulem Filmový básník v exilu.

Podobně jako Jasného dílo, a to nejen to filmové (Jasný si psal soustavně deník a neustále rozpracovával další a další projekty), je mimořádně obsáhlé, pojal Voráč obsáhle a důkladně také jeho monografii. Složil ji z několika částí, zásadní je podrobná tvůrčí biografie, v níž Voráč popisuje krok za krokem dráhu, na níž Jasný vstoupil v létě 1970, kdy se po delším váhání rozhodl nevrátit do vlasti. Popisuje okolnosti, za jakých k tomu došlo: stačil dokončit poetický dokument pro Expo 1970 v Ósace Česká rapsodie, začal pracovat na filmu Psi a lidé, který pak dotočil Evald Schorm, ale v červnu 1970 se rozhodl pro emigraci. Voráč píše, že hlavní roli v tom hrál tlak nového vedení čs. filmu, aby "odvolal Rodáky", nejlépe nějakým aktivistickým filmem, kterým by se přihlásil k normalizaci.

Jasný místo toho zůstal s manželkou Věrou a postiženým adoptivním synem v Rakousku, k pobytu vybral Salcburk, odkud to měl relativně blízko do Německa, hlavně do Mnichova, kde pak příštích čtrnáct let, do odchodu do USA v roce 1984, žil a pracoval. V Americe žil v New Yorku a především vyučoval na filmové škole. Po roce 1989 natočil málo známý (v knize se dozvíme proč) dokument Proč Havel? (1991) a jako hraný epilog Návrat ztraceného ráje (1999), o kterém se raději spíš mlčelo.

Voráč rekonstruuje podrobně Jasného filmografii, vyznačující se velmi různorodými projekty, jež přitom vždy nesly Jasného rukopis. Šlo především o filmy, hrané i dokumentární, které natáčel pro německou, případně rakouskou televizi, ale nebyla to práce nižšího druhu, neboť německé veřejnoprávní stanice byly fenoménem a svým významem a vlivem zastupovaly po válce "velkou" kinematografii. Jasný uměl německy, byl pracovitý a schopný, ale přitom byl vnímán jako "slovanský" režisér s darem imaginace a fantazie, což právě Němci oceňovali. Jeho filmy, byť asi ne všechny zcela povedené, nesly znaky kreativní osobnosti, která jim byla schopna vtisknout cosi navíc. Jasný se dostal i k několika "skutečným" filmům, z nichž nejdůležitější jsou asi Klaunovy názory (1975), natočené podle novely Heinricha Bölla, s nímž se Jasný spřátelil a jenž mu byl svou melancholickou a vlídnou povahou blízký. Důvěru si ale získal i u jiných, de facto protikladných německých celebrity, dirigenta Herberta von Karajana, jenž se mu v roce 1978 poskytl k natočení portrétního dokumentu k sedmdesátinám.

O obou velikánech pak Jasný píše poutavě ve fejetonisticky pojatých pamětech Ikarské lety, které psal od března 1989 do srpna 1990 pro Svobodnou Evropu. Jejich plný, Voráčem zeditovaný text tvoří druhou část knihy. Jsou to promluvy režiséra k publiku, které se mu v polovině vysílání stane domácím. Jasného styl je poněkud rozšafný, lehce zalíbený sebou samým a vším tím, co mu život přinesl. Mluvit o vychloubání by asi ale nebylo spravedlivé, spíš jde o princip bezelstného okouzlení světem, jenž je stále spatřován očima moravského chlapce, kterému se skutečnost měnila v barevný film. Je to ovšem i zajímavý dokument doby, tedy onoho přelomu 1989/1990, kdy se vše jevilo jako nadějně, ba téměř skvěle a před lidstvem byly jen samé světlé zítřky. Vlastně je dojemné to číst.

Voráčova monografie je, už to tu padlo, důkladnou a těžko překonatelnou poctou umělci, z jehož díla se ve vlasti mohla realizovat vlastně ani ne polovina. Je dobré to mít takhle pohromadě.

Jiří Voráč: Vojtěch Jasný. Filmový klasik v exilu. Vydal Host, Brno 2020. 600 stran.

Foto:

Název: [Návrat dobrého rodáka](#)

Autor: [JIŘÍ PEŇÁS](#)

Zdroj: [Týdeník Echo](#)

Datum: [01.04.2021](#)

Strana: [44](#)

Číslo: [13](#)

Rubrika: [Recenze](#)

Oblast: [Časopisy - ekonomika a politika](#)

